

problematiko družbenogeografske regionalizacije. Na tretji sekciji so govorili o prebivalstvu in naseljih kot elementih regionalnega razvoja. Četrta sekcija je obravnavala sodobne probleme pouka geografije.

Tako kot pri vseh ostalih sekcijah tudi pri sodobnih problemih pouka geografije niso bili prisotni vsi referati. Uvodni referat je podal dr. Vujadin Rudić. Govoril je o vlogi geografije Jugoslavije kot šolskega predmeta pri razvoju Jugoslovanskega prostora in jugoslovanstvu. Referat je vzbudil nekaj pomislekov predvsem zaradi trditve, da je treba vzgajati učence najprej v jugoslovanstvu, šele nato v narodnostni pripadnosti. Mag. Slavko Brinovec je predstavil referat Naravoslovni dnevi oblika interdisciplinarne dejavnosti. Referat je vzbudil veliko pozornost zaradi tega, ker take oblike vzgojnoizobraževalnega dela v drugih republikah enostavno ne poznajo. Dr. Jurij Kunaver je predstavil razvoj didaktike geografije kot univerzitetnega predmeta v Sloveniji. Dr. Stamenković je govoril o geografskih vsebinah v nižjih razredih osnovne šole v Srbiji. Zelo zanimiv je bil referat dr. Ivana Malkića v Gauss - Kruegerjevi kartografski projekciji kot primer fakultativnega pouka geografije v srednji šoli. V tem delu je Slavko Brinovec predstavil računalnik kot bazo podatkov pri pouku geografije Jugoslavije. Medtem, ko drugih pomembnejših referatov ni bilo.

Tretji dan je bil geografski kongres organiziran v obliki okroglih miz. Načrtovanih je

bilo kar osem okroglih miz, ki naj bi delale ves dan. Prva okrogla miza je imela naslov Osnove geomorfološkega kartiranja, druga Ekologija in problemi okolja, tretja Turistična geografija, četrta Prometna geografija, peta Politična geografija, šesta Migracije prebivalstva, sedma Geografija in regionalno planiranje in osma Didaktika in metodika pouka geografije. Ker je bilo referentov premalo, so dve ali več okroglih miz združili. Samo šolska geografija je ostala razdeljena. vse okrogle mize so s svojim delom končale dopoldan.

Pri didaktiki in metodiki pouka geografije je dr. Šerif Maljokov govoril o idejno-filozofski oziroma marksistični orientaciji pouka geografije. Nekateri avtorji pa so opozorili na inovacije vzgojnoizobraževalnega procesa geografije. Vse te novosti so v Sloveniji že dolgo poznane.

Po zaključku okroglih miz je bil zaključek 13. Jugoslovanskega geografskega kongresa sprejetjem deklaracije in izvolitvijo organov Zveze. Sedež Zveze geografskih društev Jugoslavije se za naslednja štiri leta seli v Slovenijo. Zvezi predseduje dr. Mirko Pak, predsednik nacionalnega komiteja je dr. Jurij Kunaver, predsednik Komisije za geografsko vzgojo je mag. Slavko Brinovec. Želimo, da zveza opravi svoje naloge tako kot je načrtovano in da jo zaključi z jugoslovanskim zborovanjem šolskih geografov in 14. jugoslovanskim geografskim kongresom.

DRUGI SVETOVNI GEOMORFOLOŠKI KONGRES "GEOMORFOLOGIJA IN GEOEKOLOGIJA", Frankfurt ob Majni, 3. - 9. september 1989

Karel Natek

Drugo svetovno zborovanje geomorfologov, šnja samostojnost znotraj Mednarodne geografske zveze, je tako po organizacijski kot vse-

binski plati prijetno presenetilo mnoge udeležence, tudi pisca tega poročila. Čeprav je že prvi tovrstni kongres pred štirimi leti v Manchesteru nakazal odpiranje geomorfologije proti ostalim geografskim in drugim strokam, je bila odločitev nemških organizatorjev (predvsem Inštitut za fizično geografijo frankfurtske univerze pod vodstvom dr. Arnoja Semmela), da dajo na zborovanju poudarek vlogi geomorfologije pri reševanju sodobnih vprašanj človekovega okolja, zelo primerna. To je dalo kongresu veliko večjo širino, saj je bilo poleg "čistih" geomorfoloških referatov še veliko prispevkov o vlogi reliefa oziroma geomorfni procesov v sistemu ostalih naravnih in tudi družbenih procesov na Zemlji, pa tudi večjo odmevnost tako v pokrajini Hessen kot v celotni ZR Nemčiji.

Okrog 950 udeležencev iz 67 držav vseh celin je v štirih dneh slišalo 10 referatov na plenarnih zasedanjih in 361 v devetih sekcijah ter si ogledalo 247 posterjev, od katerih so bili mnogi več kot vzorno pripravljene. Da bi lahko vsaj delno prikazal pestro vsebino referatov oziroma področja, s katerimi se ukvarjajo geomorfologi po svetu, so v tabeli 1 predstavljene sekcije ter število referatov in posterjev.

Tabela 1: Število referatov in posterjev po sekcijah

SEKCIJA	Število referatov	Število posterjev
Geomorfologija in geokologija	71	51
Aplikativna geomorfologija	37	12
Geomorfološka teorija, koncepti in metode	18	6
Neotektonika in strukturalna geomorfologija	40	28
Klimatska geomorfologija	71	44
Fluvialna geomorfologija	55	40
Obalna geomorfologija	41	19
Kras	15	11
Vrednotenje prostora, geomorfološko kartiranje in daljinsko zajemanje podatkov	13	36
S k u p a j	361	247

Po vsebini in vzorni pripravljenosti so bili zelo vabljivi plenarni referati, ki so bili deloma posvečeni deželi gostiteljici (A.Semmel, Frankfurt z okolico z geokološkega vidika in H.Bremer, Relief Srednje Evrope), predvsem pa širšim pregledom stanja v geomorfologiji nasploh (D.Barsch, Geomorfologija in geokologija; D.Brunsdan, O desetih geomorfoloških "zapovedih"). Poleg teh so bili zanimivi še ostali referati o pomenu ter možnostih geomorfologije kot moderne znanosti pri reševanju sodobnih problemov človeštva (A.Goudie, Vpliv človeka na okolje in geomorfološke spremembe: sedanost in prihodnost; D.Coates, Perspektive geomorfologije okolja; A.Pissart, Napredek v periglacialni geomorfologiji; L.Starkel, Fluvialno okolje kot odraz geokoloških sprememb; M.Kirkby, Pokrajina, gledana skozi modele in S.Kaizuka-Y. Ota, Tektonska geomorfologija aktivnih kontinentalnih robov).

Tudi velik del referatov v sekcijah je bil geokološko usmerjen. To je bilo prisotno predvsem pri referatih iz razvitih dežel zahodne in južne Evrope, kjer pri urejanju in varovanju človekovega okolja morajo sodelovati vse stroke. Na mnogih primerih iz različnih geomorfoloških panog je bil prikazan velik pomen geomorfološkega znanja pri proučevanju in ravnanju z večino geokoloških sistemov, predvsem pri kroženju vode in odpadnih snovi v tleh, eroziji prsti, fluvialni dinamiki, permafrostu, procesih na morskih obalah, prenašanju materiala v rekah idr.

Drugi vtis zadeva velike razlike v razvitosti geomorfologije med bogatimi deželami Zahoda in, do neke mere, vzhodne Evrope ter deželami Azije, Afrike in, samo deloma, Latinske Amerike. S pomočjo nemške vlade, ki je z denarno podporo omogočila udeležbo na kongresu mnogim geomorfologom iz dežel v razvoju ter iz socialističnih dežel, je bilo sicer precej referentov tudi iz dežel v razvoju, vendar pa je bila geokološka komponenta

precej bolj v ozadju. Še bolj je to izstopalo pri mnogih referentih iz razvitih dežel, ki so si za predmet proučevanja izbrali "eksotične" geomorfološke probleme iz tropskih in subtropskih dežel in je bilo zelo očitno, da je geomorfologija teh klimatskih pasov šele v fazi prepoznavanja oblik in procesov.

Velike spremembe so tudi pri uporabi kvantitativnih metod. Čista kvantifikacija geomorfologije je preteklost, a resno raziskovalno delo ni več možno brez uporabe računalnika in različnih kvantitativnih metod. Pri mnogih referatih so bile uporabljene statistične metode proučevanja pojavov, na nekaterih področjih pa je kvantifikacija že doseglo višjo raven s simulacijami procesov in modeliranjem. Po drugi strani se že pojavljajo prvi geomorfološki informacijski sistemi, ki se uspešno vključujejo v geografske informacijske sisteme.

Do neke mere me je presenetilo, da v geomorfologiji zaenkrat ni širšega zanimanja za možnosti računalniško podprte tematske kartografije, pa tudi metode daljinskega zemanja podatkov niso imele takšnega mesta na kongresu kot sem pričakoval. Razlaga je razmeroma preprosta: splošnega geomorfološkega kartiranja ne izvajajo nikjer več po svetu, čeprav je metoda kartiranja na terenu ali s pomočjo letalskih posnetkov neizogibno potrebna pri identifikaciji proučevanih oblik ali procesov v pokrajini. Namesto tematskih kart se po zaslugi računalnikov vse bolj uveljavljajo informacijski sistemi, za katere ni potrebno nič več dela kot za tematske karte, so po veliko bolj priročni, fleksibilni in lažje razumljivi.

Drugi svetovni geomorfološki kongres je bil lepa predstavitev mesta geomorfologije v današnjem svetu, nakazal pa je tudi številne nove razvojne možnosti, ki so predvsem v geoekološki usmeritvi, to je v proučevanju reliefnih oblik in geomorfnihi procesov, ki je bolj povezano z ostalimi naravnimi in družbenimi elementi okolja, tako na globalnem nivo-

ju kot tudi v bolj aplikativnem proučevanju manjših območij ali ožjih problemov.

Kongres je odlično uspel tudi z organizacijskega vidika, kar je v veliki meri zasluga glavnih organizatorjev (D.Barsch iz Heidelberga in A. Semmel iz Frankfurta) ter obeh geografskih inštitutov. Poleg glavnega kongresa s strokovnimi in družabnimi srečanji so organizirali še vrsto pred- in pokongresnih ekskurzij v vse različne nemške pokrajine, od Baltiškega morja do Alp, ki zaradi visokih stroškov sicer niso bile posebno množične, a toliko bolj intenzivne. Tudi s pomočjo nemške vlade so uspeli zbrati množico geomorfologov iz vsega sveta ki so se večinoma vračali domov polni lepih vtisov in optimizma o nadaljnjem razvoju svetovne geomorfologije.

Eden od rezultatov tega optimizma in samozavesti je tudi nova organiziranost geomorfologov. V Frankfurtu je bila ustanovna skupščina Mednarodnega geomorfološkega združenja (International Geomorphological Association), ki bo avtonomno delovalo znotraj Mednarodne geografske zveze). Med ustanovnimi članicami je tudi Jugoslavija. Naslednji geomorfološki kongres bo 1993.leta v Washingtonu, ZDA.

In za konec še o jugoslovanskem zastopstvu na kongresu, ki je bilo zaradi težavnega finančnega položaja geografskih raziskovalnih ustanov žal zelo skromno. Kljub bližini kongresa smo bili samo štirje udeleženci, trije iz Slovenije (dr.Peter Habič, Matej Gabrovec in pisec poročila) ter eden iz Srbije (dr. Dušan Gavrilović). Edini referat je imel dr.P.Habič (Pediamenti na dinarskem krasu), dr.D.Gavrilović pa poster (Morfogenetski razvoj omrežja dolin v Modrageju, Tibesti, Čad). Za dober zgled bi nam lahko bili naši sosede Madžari, ki jih je prišlo okrog 20. Prispevali so 4 referate in 7 posterjev, obenem pa na profesionalen način pripravili odmevno razstavo domačih znanstvenih dosežkov v geomorfologiji in prodajo publikacij, ki so večinoma v angleškem jeziku.